

Küçük Çocuklar Kayba Nasıl Tepki Verirler?

⇒ Çocuğun ilk anda verebileceği tepkiler; isyandan öfkeye ve ağlamaya ya da tepkisiz kalmaya kadar geniş bir yelpaze göstermektedir.

⇒ Yetişkinler, çocuğu belli bir yönde tepki vermeye zorlamak yerine, verdiği tepki ne olursa olsun, onu kabul edip desteklemelidirler.

⇒ Küçük çocukların durumu anlayabilmeleri için, ölen kişinin geri dönmek üzere gittiğini tekrar tekrar söylemek gerekebilir. Ancak böylelikle kayıplarının gerçek olduğunu anlayabilirler. Bu durumlarda sık görülen tepkiler şunlardır: Kaygı ve korku, uyku bozuklukları, öfke ve dikkat çekmek için yapılan davranışlar, içine kapanma ve kendini çevreden soyutlamak için yapılan davranışlar, üzüntü, özlem ve kayıp, suçluluk, olanlarla ilgili oyunlar oynama, olayları yeniden yaşama...

Okul Psikolojik Danışmanlarına Öneriler?

1. Öğrencilerle göz kontağı kurarak düzeylerine indiğiniz zaman daha iyi tepkiler verirler. Onlara açık uçlu sorular sorarak duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarabilirsiniz.
2. Onu anladığınızı terapötik tepkiler vererek belirtin.
3. Ölüm ve yas ile ilgili bilgilendirmelere yıl içinde bu tarz olaylar olmadan yapabilirsiniz
4. Size her zaman ulaşabilmesini sağlayın.
5. Çocuğu ciddiye aldığınızı ona hissettirin
6. Çocuklara alabilecekleri sorumlulukların verilmesi için sınıf öğretmenleriyle iletişime geçin

Çocuğa Ölüm Haberi Verirken Dikkate Alınması Gerekenler?

1. Çocuğa olup bitenlerin anlatılmasını ertelemeyin.
2. Çocuğa haberi verirken sessiz ve sakin, tercihen çocuğun aşına olduğu ve kendini güvende hissettiği bir yer seçin.
3. Çocuğa açıklama yaparken açık ve doğru bilgileri, çocuğun yaşına uygun bir dil kullanarak aktarın.
4. Çocuğa haberi verdikten sonra onunla oturun ve eğer istiyorsa soru sormasına izin verin. Onunla birlikte otururken haberi duyar duymaz dışarı çıkıp oyun oynamak isteyebilir, televizyon seyretmek isteyebilir, oyuncaklarıyla oynamak isteyebilir. Bunlar çocuklar için gayet normal tepkilerdir.
5. Çocuğa, onun yanında olduğunuz ve size bir şey olmayacağı konusunda güvence verin.
6. Çocuklar genellikle olanlardan kendilerini sorumlu tuttuklarından, onlara, meydana gelenlerin, onların söyledikleri, yaptıkları ya da düşündükleri bir şey nedeniyle olmadığını söylenmesi gerekir.
7. Çocukların ölümle ilgili somut ama eksik bir anlayışları olduğundan, size sorduğu sorulara somut cevaplar vermeniz önemlidir.

ARNAVUTKÖY REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

ARNAVUTKÖY REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÇOCUKLARDA
YAS

ARNAVUTKÖY REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
BÖLÜMÜ

YAS SÜRECİNDE OLAN AİLELER ÇOCUKLARA NASIL YARDIM EDİLEBİLİR?

- ◆ Çocuğa önemsendiği ve bakılacağı duygusunu vermeye çalışın
- ◆ Çocuğu kucacağarak ona olanları açıklamak, anlatılanları nasıl anladığını görmek için onu dinlemek, duygu ve düşüncelerini anlatması için ona fırsat tanınmalısınız
- ◆ Çocuğa kayıpla ilgili bilgi vererek olanları tam olarak anlamasını sağlamalısınız
- ◆ Çocuğun olanlarla ilgili konuşmasına, oyunlar oynamasına ve olanları yeniden canlandırmasına zemin hazırlamalısınız
- ◆ Açıklığı ve dürüst olmalısınız
- ◆ Evde, okulda veya yuvada eskiden kurulmuş olan düzeni devam ettirmelisiniz

Çocuğa Ne Söylenmeli?

1. Çocuğa olup bitenlerle ilgili bilgi verirken doğru ve somut bilgilerin verilmesine dikkat edilmelidir. Bazı anne babalar ölümü açıklamada zorlandıkları için, çocuğa ölen kişinin aslında uyuduğunu veya uzağa gittiğini söylerler. Bu durumda çocuğun ölen kişinin geri gelmeyeceğini kavraması güçleşir.
2. Ölümü dini açıdan, açıklamak isteyen anne babalar ise bazen açıklamalarıyla çocuğun kafasını daha çok karıştırabilirler. Özellikle dini terimlerin (cennet, Allah, ecel gibi) anlamlarını daha önceden bilmeyen çocuklara, öncelikle bunların anlamları ayrıntılı bir şekilde açıklanmalıdır.
3. Bir çocuğun yakını vefat ettiğinde, çocuğa hızlı bir şekilde vefat haberini vermek gerekir.
4. Çocuğa haberi veren kişi çocuğun en yakını olmalıdır.

Anne ve Babaların Tepkileri Nasıl Olmalı?

Birçok anne baba çocuğu korumak için kendi tepkilerini ondan saklamaya çalışırlar. Oysa eğer çocuğa hissedilenler anlatılabilirse, çocuk anne babasının kendisine neden öyle davranmaya başladığını anlayabilir. Bu süreçte anne babalar çocuğa duygu ve düşüncelerini anlatabilirlerse bu, çocuğun kendi duygu ve düşüncelerini anlatmasında da ona yardımcı olacaktır.

CENAZE TÖRENLERİNE ÇOCUKLARIN KATILIMI?

Genellikle çocukların da cenaze törenlerine katılmaları, onlar için birçok açıdan faydalıdır. Cenaze törenleri, çocukluk döneminde ve hayatın geri kalanında insanlar için önemli yaşam olaylarıdır. Çocuğun cenaze törenine katılması, olup bitenleri kafasında somutlaştırmasında yardımcı olur. Çocukların törenlere katılımının bir başka faydası da bu törenlerde çocuğun duygu ve düşüncelerini sözlerle değil, daha çok davranışları ve oyunları aracılığıyla göstermesidir. Bu nedenle, çocuğun kendini rahat ifade edebileceği bir ortamda bulunması onu rahatlatacaktır.

Ama eğer çocuk bunu istemiyorsa ya da törenlerden korkuyorsa, bu konuda ona kesinlikle baskı yapılmamalıdır. Böyle durumlarda yapılabilecek en önemli şey, çocuğa orada olup biteceklerle ilgili ayrıntılı bilgi vererek aslında korkulacak ya da çekinilecek bir şey olmadığını açıklamak ve bu konuyu tekrar düşünmesini istemektir. Bunun sonucu olarak, eğer çocuk gelmeyi kabul ederse bundan memnun olduğunuzu söyleyin, ama eğer bütün açıklamalara rağmen çocuk gelmeyi reddediyorsa, onu bu konuda zorlamayın.